

PS

ALLEHANDA OM VARJEHANDA

Avdelningen är ingenting mindre än tillbaka, denna gång med ånyo ett bidrag i den endemiska serien »nya sjukdomar».

Själv har avdelningsföreståndaren också haft en del kryssomaniska slängar, dock inte i den akuta form som beskrivs i dokumentationen från Björnlunda. Emellertid har han alltid funnit det roligare att konstruera korsord än att lösa dem.

Denna sin böjelse vill föreståndaren gärna förklara med ett kreativt sinne, men det kan också bero på den största stötestenen för korsordslösare: problemet att hitta något med lagom svårighetsgrad. Ett alltför svårt korsord är deprimerande medan ett alltför lätt blir övermåttan tråkigt. Den sporadiske korsordslösaren öppnar därför varje dittills obekant tidning med spänning. Kanske finns det något lagom svårt därinne?

De flesta tandläkar- och läkarmottagningar utför en stor kulturgärning genom sitt trägna tillhandahållande av organ som föreståndaren annars svårligen skulle snubbla över. För några år sedan hittade han t ex i samband med rotfyllning en precis lagom konstruktör i en skvallertidskrift av ett slag som han under lösningsarbetet fick dölja under en äldre utgåva av Veckans Affärer.

För kryssomanikerna bland sina baklängesbläddrare – enkannerligen dem som därtill är datoriserade – har föreståndaren ett tekniskt tips som han en gång fick av en å avdelningen tidigare verksam korsordsmakare: använd kalkylprogrammet! Moderna sådana med grafiskt gränssnitt låter sig med fördel användas som flexibla korsordskonstruktionshjälpmedel (det nya årets hittills längsta ord!). Genom sin grundläggande inriktning på rader och kolumner är de i allmänhet betydligt smidigare än ett ordbehandlingsprogram.

Med klädsam blygsamhet medger dagens huvudförfattare i sitt följebrev att hon »lider av ett visst kommateringshandikapp» och därför »bifogar några extra komman på andra manussidan». Föreståndaren vill särskilt tacka för detta omtänksamma bidrag, men får samtidigt meddela att han funnit bättre bruk för tecknen i en del andra alster som nyligen influerats.

Avdelningen visar tecken till att återkomma.

Kryssomani – en knepig sjukdom

Kryssomani är en ganska ovanlig, men i sitt skovvisa förlopp både allvarlig och vansklig sjukdom. Sannolikt har den förekommit hos människan minst lika länge som skrivtecknen, men veterligen har den inte tidigare beskrivits i litteraturen.

Denna på många vis gåtfulla sjukdom tycks drabba främst medelålders personer med vuxna barn och andra kroniska krämpor som hindrar dem från att leva ett alltför utåtriktat eller inåtriktat liv. Viss hereditet tycks vara vid handen, och mångårig lektomani är en starkt predisponerande faktor.

Åren före sjukdomsdebuten kan man ibland se vissa varslande symtom, vanligen då i form av en enveten önskan att spela Alfapet (numera benämnt Scrabble) i tid och otid, dvs även till pingst och midsommar. Det kan givetvis också förekomma spontana utbrott av excessivt korsordslösande, men med tanke på den latent sjukdomens natur är de förvånansvärt sällsynta och därtill snabbt övergående.

Akut kryssomani utlöses hos den predisponerade av en rad samverkande faktorer, varav den mest riskabla verkar vara kombinationen ofrivillig sysslöshet, exempelvis i form av semester eller kompensationsledighet, och allmän bokbrist. Själva sjukdomsutbrottet föregås av att den drabbade ofta ganska slumpartat kommer underfund med konsten att konstruera korsord. Han/hon gör då i sin förtjusning raskt några smärre kryss, för att kontrollera att det verkligen fungerar, men redan ef-

ter ett fåtal småkryss befinner sig sjukdomen plötsligt i ett potentiellt hotande stadium.

I lättare fall kan man möjligen lindra de värsta symtomen, och senare kanske rentav förebygga nya skov, genom adekvat tillförsel av nya böcker. Dessa fall går dock sannolikt spontant mot en fullständig utläkning av sjukdomen, utan resttillstånd.

I de svåraste fallen däremot synes prognosen mörkare, i det att den tilltagande kryssligheten hastigt leder till allt gravare krasslighet. Medan kryssen tillväxer i såväl antal som storlek, blir den sjuke allt ivrigare i sin strävan att avsluta varje påbörjat kryss och glömmar därvid snart även sina mest elementära behov, som att äta, sova och lyssna av telefonsvararen. I ett allvarligt skov – och i sin svåraste form – kan sjukdomen således ganska hastigt leda till grav undernäring, utmattnings- och social isolering.

Om den sjuke lyckas finna avsättning för sina kryss kan visserligen sjukdomsyttringarna anta en mer socialt acceptabel och mindre förödande form, och eventuellt kan man också med exempelvis beteendeterapeutiska åtgärder hjälpa dessa svårt plågade själar att handskas med sin allvarliga sjukdom (last?). Detta finns dock inte utrymme till att närmare gå in på här (och inte heller tid, eftersom jag har ett kryss som jag måste hinna få färdigt innan jag börjar med nästa).

Ingrid Nilsson
Björnlunda